

De rode maskerbij op Schoorsveld

Pieter van Breugel

Inleiding

Schoorsveld in Heeze is een van de natuurbegraafplaatsen van Natuurbegraven Nederland (zie <https://www.natuurbegravennederland.nl/schoorsveld/>). Het is een terrein van ongeveer 25 ha. Vanaf 2016 is het in gebruik als begraafplaats. Daarvoor is een areaal bos met vooral douglassparren gekapt en zijn twee vennen uitgegraven. Het zand ervan is gebruikt om het terrein op te hogen, zodat het nu waarschijnlijk droger is dan voorheen. Er is een zaadmengsel gebruikt om het gebied een bloemrijke start te geven.

Een flink deel van het terrein is nog behoorlijk kaal en zonbeschenen. Op veel plekken gedijen zandblauwtje en hazenpootje. Maar lokaal staat ook veel slangenkruid, cichorei, knoopkruid, jakobskruiskruid en gewone rolklaver. Akkerdistels en speerdistels zijn er te vinden naast biggenkruiden en streepzaden en nog diverse soorten andere bloemplanten. Omdat er graven worden gedolven zijn er ook steeds nieuwe kale plekken. Er huizen veel pluimvoetbijen (*Dasygaster hirtipes*) op het terrein.

Bijen in het Schoorsveld

De insectenwerkgroep van de KNNV-Eindhoven heeft in 2022 een inventarisatie uitgevoerd, waarvan het rapport te vinden is op <https://eindhoven.knnv.nl/kennisbank/schoorsveld-geleedpotigen/>.

Enkele leuke bijensoorten zijn aangetroffen, zoals de slangenkruidbij (*Hoplitis adunca*), de kleine sachembij (*Anthophora bimaculata*) en de grote harsbij (*Trachusa*

bysina). Ook de harkwesp (*Bembix rostrata*) was aanwezig.

In 2023 heb ik nog een aantal keren het terrein bezocht om fotografisch bijen vast te leggen. Bij een van die keren trof ik zeker vijf mannetjes aan van de klaverdikpoot (*Melitta leporina*), foeragerend op hazenpootje. Bij een later bezoek vond ik ook een vrouwelijk exemplaar op rolklaver. Maar verrassender was de aanwezigheid van enkele vrouwelijke rode maskerbijen (*Hylaeus variegatus*) (Fig. 1). Ik heb ten minste twee vrouwtjes gezien, maar geen enkel mannelijk exemplaar.

Figuur 1. Het eerste en meestal ook een deel van het tweede tergiet zijn rood bij vrouwelijke rode maskerbijen; de mannelijke exemplaren missen die rode tekening. Foto Pieter van Breugel.

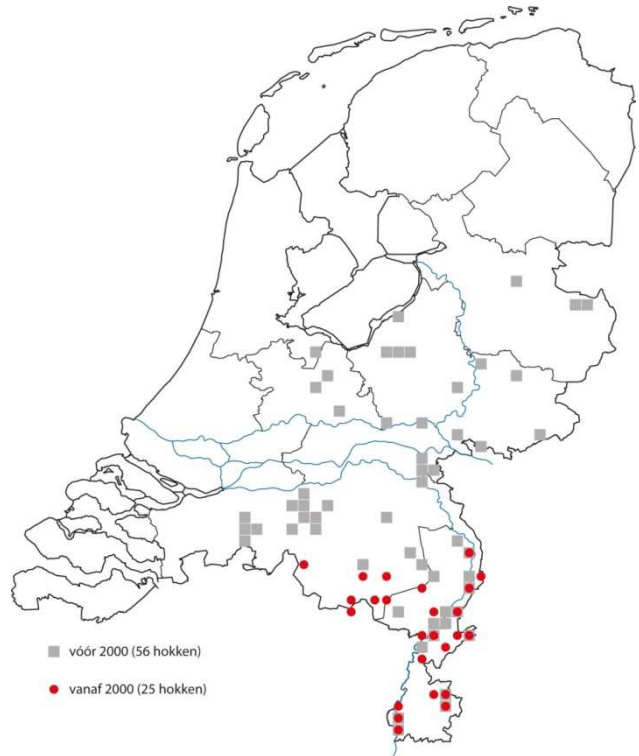
Rode maskerbij

Vóór 2020 werd de rode maskerbij sporadisch in Zuidoost-Nederland gezien. Vanaf 2020 neemt het aantal meldingen en locaties toe in hetzelfde kerngebied (<https://waarneming.nl/species/24386/>). Tabel 1 geeft een overzicht van de waarnemingen van de afgelopen 6 jaar. Daarvoor, teruggaande tot het begin van deze eeuw, was er slechts één waarneming, namelijk in 2002 in Susteren. Daarna tot 2017 geen enkele melding meer. Uit de tabel blijkt ook dat 2021 een sterke terugval te zien geeft, waarvan de oorzaken niet te achterhalen zijn, maar het kan een waarnemerseffect zijn. De jaren 2022 en 2023 geven

Tabel 1. Overzicht van de waarnemingen na 2000.

Jaar	Aantal waarnemingen	Aantal individuen	Aantal waarnemers	Aantal gemeentes
2017	7	7	2	2
2018	0	0	0	0
2019	0	0	0	0
2020	30	35	13	8
2021	2	2	2	2
2022	22	29	18	11
2023	59	74	20	11

een duidelijke toename te zien. In 2022 werd een eerste vondst uit Brabant gemeld samen met een toename in midden Limburg. In 2023 vond in Brabant

Figuur 2. De verspreiding van de rode maskerbij (*Hylaeus variegatus*) voor en na 2000.

een duidelijke toename plaats zowel in aantal locaties als in aantal gemelde exemplaren. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat van enkele locaties door verschillende waarnemers waarschijnlijk (deels) dezelfde exemplaren werden gemeld. Figuur 2 geeft de verspreiding voor en na de eeuwwisseling weer. Hierbij is uitgegaan van de gegevens uit het databestand van EIS kenniscentrum insecten te Leiden, aangevuld met recente gevalideerde gegevens uit waarneming.nl. Op waarneming.nl staan drie meldingen van na de eeuwwisseling van boven de rivieren, maar deze zijn of niet te controleren of onjuist en niet opgenomen. Al met al lijkt het weer veel beter te gaan met de rode maskerbij. Een soort dus om naar uit te kijken.

Summary

On 30 June 2023, two female specimens of the masked bee (*Hylaeus variegatus*) were found on sheep's-bit, at the Schoorsveld Nature Cemetery in Heeze. This sighting fits into a recent expansion of this species in a north-westerly direction. After the turn of the century, many years remained without sightings of this mask bee, but since 2019 a turnaround has occurred.